

Omnibus creditoribus recte legantur, ea que debentur, licet Domini eorum sunt. *De verborum
1. ff. de liberatione legata.*

In eo legis scribit S. Mucius si auri sui de patrumfamilias uxori
suis legaret, id auri quod auri fieri debisset, aut quod ei deberet, si ab aurificis ei re-
pensum non est mulieri non debet. Pomponius: Hoc ex parte verum, ex parte falsum. Nam
de eo quod debetur, sine dubio, ut puta si auri libras stipulatus fuerit, hoc auri
quod ei debet ex stipulatu, non pertinet ad uxorem cum illis factis adhuc non est: id enim
quod verum est, non quod in actione habent legavit. ff. de auro, argento, mundo legatis

Ex te *l. g. singularia 15 ff. de rebus creditis se habet.* Singularia quaedam
recepta sunt circa pecuniam creditam: Nam si tibi debitorum meorum iussu dare pecuniam
obligatus mihi quamvis meos nummos non accepimus. Quod igitur duobus personis
recepit, hinc eadem persona recipiendi est: ut cum ex causa mandati pecuniam mihi debeas, et
doverit, ut crediti nomine ^{neam} retineas, videatur mihi data pecunia, et tunc ad te profecta

Qui negotia Lucij filij procurabat, is cum adhibitorum
eius pecuniam exegeret epistola ad eum missa, qua significaret certam summam ex adm-
nistracione apud se esse, eamque creditam sibi debitorum eius usuris remissis. Quis
est an ex ea causa credita pecunia peti possit? Et an usuras peti possint? Respondit non esse
credita: alioquin dicitur ex vi tractu nuda pactione pecuniam fieri posse.

Nec huic simile est quod si pecuniam apud te depositam
doverit, ut credita habeas, credita fiat, quia tunc nummi qui mei erant tui sunt
Item quod si adhibitorum meo iussu, te accipere pecuniam credita fiat, id enim benig-
ne receptum est. *l. g. de negotiis 34 ff. mandati.*

Rogasti me, ut tibi pecuniam crederem, ego cum non ha-
berem, tamen tibi dedi, et manus auri, ut eum venderes, et nummis utereris: si reddideris puro
mutuum pecuniam factam

hinc ita habendum, ut si ipse vendidisset, et pecuniam inde effectam
sibi numerasset.

Igitur ut inter Africanum, specie proposita pactio de qua agitur
ad obligatos iuris ex causa mandati dicitur obligatos mutui inutilis est. Ut patet
non ab absurdo, quod alioquin dicitur ex quolibet tractu nuda pactione pecuniam credi-
ta fieri posse. Deinde respondet duobus argum-^{tis}, quod Africanus posuit, dicitur, quorum alterum ostendit
esse ad similitudinem, neque quod nummi quos dicitur debere ex causa depositi crediti sunt, modo
doverit id non, ut crediti fiant, quia si nummi qui mei erant tui sunt. Alterum ad similitudinem quod
est in pecuniam creditam, sed id benigne acceptum

l. g. de rebus creditis. Mutui datio consistit in his rebus que pondere
numero, mensura consistunt, quoniam earum datioe possumus, credidit in eis, quia genere suo functiones recipere
functiones recipere est alienum loco, et vice fieri commutari. Vice mutua figurantur que tractantur perit.

Denique si emptor prius quam per usum sibi adquiret ab hominibus, capto si placet, interrupta possessione (glor. de usucapio) postliminio non restituitur; quia hoc sine possessione non dicitur. possessio autem plura in factis habet: causa vero facti non dicitur postliminio. Ex l. Denique ff. ex quibus causis maiores.

Cum heredes instituti sumus aditam hereditate omnia quod iura ad nos transeunt: possessio tamen nisi naturaliter comprehensa ad nos non pertinet. Ex l. si heredes ff. de acquir. ad modum possessione.

Propter hoc postliminio, si quod potentatis partem suscipere est, donec si reversus fuerit, si l. si ab hominibus ff. inst. q. q. m. si partem potentatis reversus est quod iura presidia nostras esse cepit, si autem fines nostras transeunt.

Quod meum est, ex alia causa meum fieri non potest, nisi dixerit esse meum est. Inter dilectos & gratum & fide instrumentorum.

Possessio, et proprietas differunt quod quoad modum acquirendi. Proprietas quoque acquiritur solo animo, et per actualitatem possessionis rei, pro ut aditam hereditate illuc transeunt omnia iura ad heredem. Ex l. si heredes ff. de acquir. ad modum possessione. Contra possessionem nequit acquiri solo animo et sine actu apprehensionis verae. Citatur l. si heredes

l. de Soam. Cheron. Gratia Carmelitarum

Depositi apud te deest: postea permissi tibi uti. Nemo proculus quod gratum movet dicitur quasi mutuali tibi posse amittit. Ex l. certum dicitur ff. de rebus creditis.

Quidam mulier fidei per epistolam donavit, et eadem fidei ab eo dicitur posse deest in re ei spectare, quasi per ipsam adquisierit possessionem, veluti per coloniam. Ex l. ad absentiam, et per epistolam ff. de rei vindicatione, et dominium alicui rei donec interveniat ad id titulum habilius: Ex l. quidam mulier ff. de rei vindicatione.

Nulla possessio quaerit sine actu corporeo, et licet respectivo, et subrogato loco naturalis modo tractet. Quod quoad unamque possessionem unamque; hic nullo actu intervenit, neque deus, neque factus, ex parte adquirentis, et instituti: si non potest transferri possessio.

In his que in factis locum non habent, ratio. Ex l. Denique

1) ex quibus causis maiores

efficientis nostre justificationis; principalis, quidem in ratione meriti, instrumentalis vero in ratione realitatis efficientis, ut in tract. de incarnatione. ^{de merito et merito} ergo non potest esse causaialis nostre justificationis. Confirma-
motus; cum justitia Dei vel Christi sit semper equalis, nec recipiat magis, et minus, si homines essent.
justi per sola imputationis justitiam Dei, vel Christi, omnes essent equaliter justi subindeque equaliter in beati-
tudine, contra illud Christi, in domo Patris mei mansiones multe sunt.

Sed contra hanc conclusionem ut stabiliamus objiciunt Ariani, impij justificari, nihil est aliud, quam ei peccata remitti, et condonari; hoc autem haberi potest per justitiam Christi imputationis, et per operum
sorum meritorum ejus, quibus omnibus Deo satisfecit: Ergo, licet non possit impij justificari, nisi virtute intrainceca
(distinguit enim Calvinus sanctificationem a justificatione, illamque dicit fieri per virtutem intraincecam;
istam vero per justitiam extrinsecam imputatam, quia remittuntur peccata) potest tamen justificari per justitiam
Christi extrinsecam imputatam.

Deinde objiciunt, Paulum Romanorum 4. v. 5. dicentem: credenti autem
in eis, qui justificat impij Reputatur fides ejus ad justitiam, secundum propitiam gratiam Dei. id est, ajunt, accepta
tur fides ejus qua crediderit justitiam Christi ad se pertinere; et hac via justitia Christi gratis sibi imputata
justificatur; Quae interpretatio mentem Apostoli esse, qui videtur, qui in hoc capite justitiam undecies
nuncupat imputationem.

Objiciunt etiam, illud Roman. 5. v. 12. sicut enim per obedientiam unius hominis
peccatores constituti sunt multi: ita et per unius obedientiam justi constituentur multi, ergo, justi consti-
tuuntur per justitiam Christi sibi imputatam.

Tamen objiciunt, illud 2. Cor. v. 21. Christus factus est
nobis sapientia a Deo et justitia, et sanctificatio, et Redemptio: ergo alia non est nobis justificatio, quae
Christi justitia.

Denique objiciunt ea scripturae loca, quibus homines justificari dicuntur induere Christum
ut ad Ephes. 1. v. 12. induite nos, qui secundum Deum creatus est in justitia, et veritate veritatis.

Sed antequam ad Responsionis argumentorum deveniamus ad pleniorum questionum in-
religentiam aliqua notanda sunt, et 1. ~~notandum~~ est statuendum est, justificari id est, ac facere justum; sed
illud facere ambiguum est. interdum enim sumitur improprie pro eo quod est estimare, declarare, aut
pronunciare aliquem, justum, sive interim ipse justus sit, sive non; atque in hac sola significatione
verby justificare, accipiunt ~~notandum~~ sectarij plenique, nimirum estatiuenter, Deum homines declarare, et
pronunciare justos, quamvis revera in se justus non sit, sed peccator; non imputando illi peccatum suum, sed illi impu-
tando justitiam Christi, quasi in dicitur extrinsecam coram Deo justus aparet, sicut enim vocabuly justificandi esse
forent; ita ut nihil aliud sit justificare, quae justus pronunciare, aut declarare, aut ei peccata condonare, vel non
imputare.

Alio modo verby facere, quod importatur in verbo justificare, accipiunt proprie; ita ut justificare
Dei sit, ac revera facere justum; et ita univocum a catholicis ex scripturae locis inferunt, Nam quibus
vulgari apud omnes verumque justificare id est, ac declarare, vel pronunciare aliquem esse justum; quod homines
declarando, vel pronunciando non faciunt justos, sed justos respondent; quando tamen in scriptura verba dicuntur
Deum justificare impij, Deum intelligi, quod cum facit justos; partim quia cum sit sapiens, verum, et Rectissimus, non
potest pronunciare aliquem esse justum, qui revera justus non sit, partim quia nullus est vere justus, nisi justitiam
a Deo habeat. Inde omniville, quem Deus justus declarat, seu pronunciat, revera est justus, et non ab alio, quam
ab ipso Deo; ac proinde Deus vere facit justos quem justos esse declarat.

Nec refert utrum verby justificare in hac
acceptatione, non reperiri apud profanos Auctores latine lingue perdidimus. Nec enim reperitur apud eos in
ea significatione in qua sectarij usurpant, nempe declarandi justos aliquos, sive in se justos sit, sive non; immo
nec in ulla alia cy praeus apud eos verby justificare non invenitur, ceterum etiam reperitur, non exi miny
quod ipsi non usurpant, sicut catholici; quia illa Dei gratia qua facit aliquos vere ac proprie justos, praes-
tentur. Quia penitus ignoraverunt. Qui vero, maxime Sancti Patres, illa agnoverunt pro eodum intellexerunt,
Deum justificare, quod justos facere. Inde Augustinus lib. 8. spiritus et littera, cap. 26. ait, quid est enim
justitiam justificari, quae justus facit, ab illo scilicet justificat impij, ut ex impijs fiat justus?.... Cum vero dictum est

factores legis justificabuntur; quid aliud dicitur est, quod iusti justificabuntur? factores enim legis utique iusti snt.
 Nec per hoc tantum est, ac si diceretur factores legis creabuntur non qui erant, sed ut vint... aut certe ita
 dicitur est justificabuntur, ac si diceretur iusti habebuntur, iusti deputabuntur, sicut dicitur est De quodam suo
 Jo. v. 20. ille autem volens, se justificare: id est, ut iustus haberetur, aut deputaretur. Unde aliter dicimus,
 Deus sanctificat sanctos suos; aliter autem, sanctificatur nomen tuum. Nam illud ideo quia illo, facit esse sanctos
 qui non erant sancti: hoc autem ideo, ut quod semper apud se sanctus est, sanctus etiam ab hominibus habeatur
 iuxta, id est sancte timeatur. Ecce quale est justificare, ut ab Deo diversum a justificare ut ab homine.

Quoniam vero iustus a iustitia dicitur, obrebo cum D. Tho. hac q. 113. art. 1. et q. 28. de veritate
 art. 3. quod iustitia tripliciter dicitur; uno modo secundum quod est specialis virtus, contra alia cordis a-
 ter diversa, quae rectificat actus hominis in ordine ad alium particularem hominem, redendo illiquid vult est:
 qua homo dirigitur in contractibus emptionis, venditionis, et alij, quae virtus non est omni peccato
 contraria, sed solum illis, quae contractuum huiusmodi recte communicationis inter homines fiunt, ut sunt
 furta, furti, et alia; alio modo iustitia dicitur legalis, qua homo recte se habet in ordine ad bonum commune
 multitudinis; hanc servare intendit legislator in condendis legibus, et vivit, cum in acie fortiter confli-
 git pro salute Reipublicae. Et nec omne peccatum iustitiae legali opponitur, sed illud solum, quod bonum commune multi-
 tudinis laedit. Tertio tandem modo iustitia generaliter dicitur, prout nominat etiam quendam secundum quod
 homo est devote ordinatus ad Deum, ad proximum, et ad se ipsum quatenus in eo videntur inferiores et superiores
 subduntur: quae iustitia generalis dicitur, et minus proprie, et huic iustitiae omne peccatum opponitur, cum
 per quodlibet peccatum aliquid de praedicto ordine corrumpitur. Ab hac ergo iustitia, qua homo ordinate
 se habet ad Deum, ad proximum, et ad se ipsum homo dicitur simpliciter iustus; et ab hac iustitia iustifica-
 tio nominatur, sicut motus a suo termino, sicut effectus a forma. ita dicitur. D. Thomas
 q. 28. de veritate. art. 3. unde iustificatio hoc modo omnium virtutum, etiam supernaturalium collectionem completi-
 tur, ut iustitia dicatur etiam ad Deum, et coram Deo, et potest describi: quod sit recta dispositio totius homi-
 nis ergo Deum se ipsum, et proximum.

Ex his confirmiter iustificatio sumi potest active, vel passive: active
 est illa actus, qua Deus aliquis efficit iustum, recte, ac bene dispositum erga Deum, se ipsum, et proximum. Passive
 nempe, pro effectu talis talis actionis, qui nimirum imponat, vel motum, vel mutationem ad iustitiam
 sicut calefactio imponat motum ad calorem; sic iustificatio accipitur passive.

D. Tho. citatis locis. iustificationis passive acceptam fieri posse dupliciter. Uno quo obrebandum est cum
 mutationis, seu generationis, quae est de naturali privatione, vel negatione iustitiae ad iustitiam ut ad for-
 mam. Et hoc modo iustificati fuerunt Angeli, et primi homines, qui simul cum natura acceperunt
 gratiam, et iustificati homo in puris naturalibus conditus, si non esset in peccato carens
 gratia, seu iustitia supernaturali ad vitam transferretur, vel per modum motus, qui est de
 contrario in contrarium, qualis est iustificatio hominis, qui prius erat in statu peccati: motus enim proprie
 talis est dum subjectum transit de uno contrario positivo ad aliud contrarium, sicut dum aqua transit de
 frigida in calidam. Et sic iustificatione hoc modo verum erit. Nec referat quid intractatum de peccato dolo-
 rum, peccatum non sit positivum, sed quid privativum; et proinde non sit proprie contrarium gratiae, seu iustitiae. Nam
 et si peccatum formaliter in privatione consistat, aliquid tamen positivum includit scilicet, vel debet habendi
 iustitiam, vel statum iustitiae, hic autem status exiit privationis continet, sonat tamen aliquid positivum, et
 connotat relationem ad actum positivum, quo macula peccati fuit inducta.

Ex his iam intelligi potest, quid sit iustifi-
 ficatio, generaliter enim describi potest, quod sit motus, qua homo fit iustus. Sic enim comprehenditur etiam
 iustificatio, qua Angeli, et primi homines fuerunt iustificati ab unitis: uno etiam iustificatio ipsius Christi
 secundum humanitatem, ut enim docet D. Tho. 3. p. q. 34. art. 3. ad 2. Sanctificari est aliquid fieri sanctum.
 fit autem aliquid non solum ex contrario, sed etiam ex negativo, vel privative opposito; sicut albus fit ex nigro, et
 etiam ex non albo; Non autem ex peccabilibus sancti efficitur, et ita sanctificatio non fit ex peccato
 to; sed Christus quidem secundum hominem, quidem privative factus est sanctus, quia sanctus non
 et tunc non semper habuit non tam factus est sanctus ex peccatore, quia peccatum

fuit, sed factus est sanctus ex non sancto, secundum hominem, non quidem privative, ut scilicet aliquando
fuerit homo, et non fuerit sanctus, sed negativè; scilicet quando non fuit homo, non habuit sancti-
tatem humanam, et idem simul fuit factus homo, et sanctus homo, ita S. Tho. quod confirmat ex
Reg. 1. 38. moral. c. 27.

Justificatio vero norma que semper est ex contrario tempore ex peccato; vel est
justificatio omnium prima, qua a peccato originali justificamur, et sic describitur à Thid. sec. 6. cap. 1.
quod sic, translatio ab eo statu in quo homo nascitur filius primæ Adæ, in statum gratiæ et adoptio-
nem filiorum Dei per secundum Adæ Jesu Christi Salvatoris nostri. Vel est justificatio quasi ve-
randæ, hoc est a peccatis post Baptismate ablutis originale committit: et hæc describi potest, quod sic
translatio ~~Ablutio~~ peccati in statu gratiæ, et adoptionis filiorum Dei per Jesu N. I. Iug. colligitur ex
cap. 1. ad Colocenses, v. 13 ubi Paulus scribit, quod Deus, ~~lucem~~ ~~enipuit~~ nos de potestate tenebrarum, et transfudit
in Regnum filij dilectionis sue.

Statuendy est 2.º in justificatione impij, peccata mortalia sic remitti, ut penitus
aufervantur, ac deleantur, nec quicquam remaneat, quod culpe, vel peccati mortalis rationem habeat. Veri-
tas hæc, tanguam de fide definita est in Thid. v. 3. can. 1. his verbis: Siquis per Jesu Christi Dñi nostri grati-
am, qui in Baptismate confectus, reatum originalis peccati remitti negat, aut etiam asserit, non tolli totum
id, quod veratur, et propriam peccationem habet, sed illud dicit tantum radi, aut non imputari. Ana-
thematit. In renatis enim nihil odit Deus, quia nihil est damnationis ipsi, qui vere confecti sunt cum
Christo, per Baptisma in mortem. In renatis autem aliquid odisset Deus (et consequenter, in quolibet
alio justificato) et eis aliquid damnatione dignum esset, si peccata adhuc in eis manerent, et tantum
regerentur, radarentur, aut non imputarentur: ergo.

Hanc veritatem docent omnes scripturæ textus
quibus Deus dicitur peccata delere, auferre, abluere. Ut Psal. 50. v. 3. Dele iniquitatem meam: amplius
lava me ab iniquitate mea, et à peccato meo munda me. Verf. 9. Asperges me hyssopo, et mundabor, lava-
bis me, et super nivem dealbaberis. Verf. 11. omnes iniquitates meas dele. Quod repetit Isaias, cap. 45. v. 25.
Cognosce, Cognosce ipse, qui deleas iniquitates tuas propterea me. Jer. 31. v. 3. omnem auferat iniquitatem.
Michæ 7. v. 18. Quis, Deus, similis tui, qui auferat iniquitatem? Lavare etiam, et munda dicitur, 1.
1. v. 16. Lavamini, et mundi estote. Czech. 36. v. 25. Effundam super vos aquam mundam, et mundami-
ni ab omnibus inquinamentis vestris. Paulus item 1. Corinth. 6. v. 11. Post gravia delicta recensita, ait:
Et hæc quidem fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis, sed justificati estis. Et 1. Joan. 1. v. 7. Sanguis
Jesu Christi ejus emundat nos ab omni peccato.

Nec valet cum sectarij, dicere, scripturam ita loqui,
quia justificati non imputantur ad pœnam; nam præfata verba non solum occultationem, aut non im-
putationem, sed veram peccatorum ablationem, et macule totalem purgationem expriment. Inep-
te enim ille diceretur ablutus, et mundus, qui sordibus adhuc esset coinguinatus, licet palio, aut veste albe-
rius ipsi applicata regerentur. Incongrue etiam Æthiopen dealbati, ut nivem diceremus, si solum
rigorem ejus, sub veste candida aliquis occultaret. Et tandem insulse, peccata tolli, aut deleri di-
cerentur, si dum taxat radarentur, ut capilli capitis, et surfus repullularent, ac redirent.

Hanc
candem veritatem firmant S. P. P. Chrysost. lib. 3. de sacerdotio, cap. 6. Cognosce (inquit) legem purga-
re, velut verius dicam, purgatam ostendere, sudorum sacerdotibus licebat: at vero nostris sacerdoti-
bus, non corporis legem, sed anime sordes, non dico purgatas probare, sed purgare propter conceptus
est. Et lib. de compunct. cordis: Cordis compunctio, sicut ignis, omne anime vitium perurit, et adimit,
et quantacumq; in ea reperit mala, abstergit universa, et penitus delet. Hinc homil. 4. in 1. ad Corin-
thios, comparat reum absolutum à Rege, à suo crimine, cum reo, qui absolutus à suis peccatis,
per Baptismum, et dicit, illum adhuc servare, et retinere animum infectum, hunc vero, quem ablu-
it Baptisma, non item; sed habere mentem solis radijs puriorum. Sanct. enim Hieronym. in cap.
2. Sophonis. dicit: Animam prius peccatorum sordibus inquinatam dicere, Cant. 1. Nigra sum;
sed de eadem, post factam pœnitentiam, dici, Cant. 8. Quis est ista, que ascendit dealbata? Nimirum;

justa lectionem septuaginta Interp. quibus conformia habet, scribens etiam in cap. 3. et lib. 3. adversus Pelag. Clarius autem omnibus errorem contrarium destruit S. August. in Psal. 38 postquam dicit: si tetigit peccata Deus, noluit punire, noluit agnoscere, maluit agnoscere, subjungit: ne sic intelligatis, quod dixi, peccata coepta sunt, quasi isti sint, et vivant.

ca. et fident. laudato sub hac forma. quod homines, justificati partem sine filij Dei, partem filij Diaboli contradictionem involvit; atqui hoc sequitur, si dicitur peccata non omnino deleri, sed aut tegi, aut non di, aut non imputari, ergo. minor probatur, homines justi vere diliguntur ad deo, Capitulum aduersus Deo impius, et impietas eius et sunt filij Dei (3. Ioan 3) homines autem in quibus est peccatum odio habentur ad deo, cap. 34. odio sunt Deo impius, et impietas eius; et filij Diaboli sunt; sed in sententia haereticorum homines, justificantur, et adhuc in eis remanet peccatum; ergo simul amantur, quatenus justificati, et odio habentur, quatenus in eis est peccatum. Ecce ergo concludit Tridentinum: in Conatus nihil odit Deo merito, nam in scriptura, justificatus vocat Regeneratus, vitificatus, translatum de morte ad vitam; (3. Joannis 1. et 2.) quomodo in eis manere poterit peccatum, quod est mors animae? quomodo simul cohabitare mors, et vita spiritualis; si nequeunt simul cohabitare mors, et vita naturalis?

homines non fuisse peccata Dei a reuerentia peccati liberi, nec Dei esse Apri, qui tolit peccata mundi si solum ea tegit, aut aufert. Plus valuisse peccatum Adq ad non inficiendo, quia Dei sanguinem ad nos emundando; si dum Adq peccatum omnes vere maculavit: Dei Sanguis hanc maculam regere, quidem valet, sed non detegere, et auferre.

Quis, vel neminem iustum ingressum in Regem calorum, in quod nihil coinguitur ingreditur, si adhuc est peccato vere maculatur, vel aliquid coinguitur in illud ingressum: contra illud Apoca. 2. v. 27. Non intrabit in eam aliquid coinguitur, Nam si fides qua secundu haereticum homo justificatus non est sufficiens ab eo tolere maculam peccati in vitam, sed solum tegit, quo modo eam tollet in morte?

Sed contra hanc catholicam veritatem 3.° obijciunt Haeretici: Paulus Apostolus vere erat justificatus, et tamen. Roman. 7. v. 17. dicebat, jam non ego operor illud, sed quod habitat in me peccatum; si Respondetur nomine peccati intelligere Paulus concupiscentiam, quae in justificato quidem manet, sed dicitur peccatum, non quia formaliter ipsa peccatum est, sed quia ex peccato est, et ad peccatum inclinatur ut exponitur Tomo 3. in 3. p. q. 8. de peccato orig. quoad essentiam. Dub. 2. q. 3. n. 34.

Contra invincunt. ergo in justificato Remanet radix peccati nempe concupiscentia; ergo hominem justificatum est, solum radi peccato, non penitus tota sicut Capilli dicuntur radi; non penitus toti, quia Remanet radix eo qua iterum pullulatur.

Hanc invincunt ex pelagiano fonte expressantur nostri Sectarii; ut enim Refert, S. Aug. lib. 3. contra duas Epist. Pelagianorum ad Bonifacium cap. 33. Pelagiani idem oprobria catholicis, ac si hi dicerent; Baptisma non datur omni indulgentiam peccatorum, nec auferre crimina, sed radere; ut omni peccatorum radices in mala carne remaneant. Num hoc est quod sectarii dicunt? audiant ergo Augustinus sic hanc calumniam repellente; quis hoc aduersus Pelagianum nisi infidelis asseret? dicimus ergo baptisma dare omni indulgentiam peccatorum, nec auferre crimina, non radere; nec ut omni peccatorum radices in mala carne remaneant, quoniam ratorum in capite capillorum inde crescunt iterum Recedant peccata. Nam et illam similitudinem componi solum illo adhibere calumniis tanquam hoc non sentiamus, et dicamus, Ecce doctrina Calvinistarum, et duenanon dicentis Baptismae, et hoc videlicetissime proficit, et Spiritu Dei agitur, prout merito configitur. sed hoc est, vocatur non auferri, sed radi peccata, reputatum tanquam esse crabile, et a Pelagianis, et a catholicis, et a nobis audire Augustinus; sed de ista concupiscentia carnis, falsi est credo, vel fallere; cy qua ratorum asserit baptizatus, et hoc videlicetissime proficit, et Spiritu Dei agitur, prout merito configitur. sed hoc est, vocatur tura peccatum, non utique, quia peccatum est, sed quia peccato facta est, sic vocatur: sicut scripturas

manus cujusque dicitur quod manus eorum fecerunt? hec dicitur Augustinus.

Respondes distinguo secundum consequens, Remanet radix formalis, et univoca, nego consequens
Remanet radix virtualis, et equivoca per modum inclinationis, et originis, concedo consequens.
Remanet ergo concupiscentia in justificato, quae dici potest radix peccati, non quia ipsa formaliter
peccatum sit quemadmodum radix capillorum capillus est; sed radix peccati, et quodammodo peccatum sicut
Scriptura dicitur manus scribentis, quia cum manu scribentis facta est, non quod scriptura sit
manus; et quia, si accedat voluntatis consensus, peccatum facit.

Oportuna 2° Scripturae dicentem
peccata regi, et non imputari. Primo Gal. 3. v. 3. Beati quorum Remigii sunt iniquitates, et quorum
recta sunt peccata; et v. 2. Beatus Uir, cui non imputavit Dominus peccata. ubi, inquit, tria illa
Remigii, regi, et non imputari, posita sunt ad id significandum; unum tamen explicatur per aliud, id est,
Remigii deo peccata nihil aliud est, quam peccata regi; ita ut non videantur apparere coram Deo:
regi autem nihil aliud est, quod non imputari ad penam, et damnationem, iuxta illud Caelestinus 33.
v. 76. ubi dicitur de impio, si egerit penitentiam; omnia eius, quae peccabit, non imputabuntur ei, et
2° corinthios 1. v. 20. Deus erat in Christo mundi Reconciliator, vobis; non reputans illis delicta ipsorum

Respondes 3° peccata regi, et non imputari dupliciter intelligi contingere posse. vel scilicet
ita ut vere rubrificant, et solum occultentur; vel ut prope deletantur. quemadmodum ulcera componit
aquibus haec metaphora sumpta est dici possunt regi duobus modis; scilicet illa tantum occultando, ne appa-
reant quo pacto reguntur ab ipso vulnerato; vel ea curando, et colendo, qualiter reguntur a medico,
hoc secundo modo reguntur peccata a Deo; Unde v. Augustinus enarratione 2. in Gal. 3. Deus
ergo (inquit) regat vulnera, non tu; nam virtute regere volueris exuerens, medicus non curabis. Me-
dicus regat, et curat, emplastrum enim regit: sub regimine medici sanatur vulnus, sub regimine vul-
nerati celatur vulnus; Item duplex est non imputatio, una quidem, qua non imputatur id quod
est; alia qua non imputatur id quod revera non est. Prior rectio, et non imputatio est heretico-
rum figmentum, posterior vero est catholica assertio, et Psalmista statim enim post illa verba, non im-
putabit Dominus peccata, subdit; et non est in spiritu eius dolus. Unde Augustinus loco supra citato,
postquam dicit: si rectio peccata Deus noluit punire, noluit agnoscere, maluit ignorare, subiungit;
Ne sic intelligatur, quod dicitur, peccata cooperata sunt, quasi ibi sint, et videntur, et quidem ex iustitia
Dei, et lex gratia nulli potest peccata non imputari, et non puniri relinquere; peccataque a Deo
non imputata dicuntur vere deleta, et ablata cencenda sunt hinc.

Respondes 2° quod respectu Dei, qui
omnia videt, et cui omnia nuda sunt, et aperta oculis eius, idem est peccatum regi, aut non imputari
ac penitus deleri, ac prope non esse, sicut enim, ex citato Augustino, quod operum est, non videbitur
oculis nostris; ita ad explicandum more nostro, Deum non videre peccata eorum, qui justificantur, dicitur,
ea regi quatenus penitus deleruntur; hoc enim requiritur, ut videri rectis oculis Dei. Quia licet homo
penitus non videat peccata, quae adhuc existunt, unde dicebat David Psal. 78. v. 33. delicta
quis intelligit? ab oculis meis munda me. Deus tamen non potest ea non videre, igitur id dicitur
regi, sive operum oculis Dei, quod penitus non est.

Respondere potest 3° cy Dico Thomas hac. q. 63
art. 2. ad 2. quod sicut dilectio Dei non solum consistit in actu voluntatis divinae, sed etiam importat
quosdam gratiae effectus, ita etiam, et hoc, quod est Dei imputare peccatum homini, importat quosdam
effectus in ipso. cui peccatum non imputatur; quod enim alieni peccatum non imputetur a Deo ex
divina dilectione procedit. 3° obijciunt illi 4. Petri 1. v. 8. Caritas operum multitudine peccata
regi, et illud Gal. 3. v. 3. Remigii iniquitates plebis tuae, et operum omnia peccata eorum.

Respondes ad textum Petri genuinum sensum esse, non quod caritas operum multitudine
peccatorum eius, in quo est Caritas; sed quod operum peccata proximi. qui enim ex Caritate
proximum diligit peccatis eius non insultat; sed ea quantum potest regit, ac patienter portat.

ibi enim caritatem erga proximum commendat Petrus. Ad hoc vero est Psalmis dicit, quod peccata operum est metaphorice sumpta ab eo, quod terra obruitur, vel in aqua mergitur, ut intereat. Sic de Gypsi Exodi 18. v. 50 dicitur: operuit eum mare, submersi sunt. Unde Michae 7. v. 39. et proiecit in profundum maris omnia peccata nostra, ut nempe deleantur, et periant.

Quarto obijit: Nemo quantumvis iustus evadit a peccato, nisi perfecte impleat preceptum caritatis; Ceterum, qui non diligit manet in morte, ut dicitur 1. Joan. 3. v. 15. sed nemo in hac vita potest perfecte impleat preceptum caritatis, ut docet August. lib. de grat. justit. cap. 2. ergo esto homo iustificatus, manet tamen in peccato.

Respondeo distinguo maj. impleat quoad substantiam precepti, conc. maj. quoad omnem modum, et intentionem, resp. maj. et similiter ad min. Preceptum ergo caritatis, ea intentionis perfectione, quam impletur in patria, ut scilicet toto conatu, nullo carnis motu animam retrahente, nulla corporis sarcina eam ad sensibilia degrediente, nullo adhuc veniali peccato caritatis adorem minuat, in Deum fertur (quod unice intendit Augustinus) impleti tunc in hac vita non potest. Impleti tamen potest quoad substantiam, appetitive Deum super omnia diligens. Et hoc modo a iustis impletur. Nec obest, quod in iusto possit esse peccatum veniale, nam hoc minuit quidem fervorem caritatis, sed caritatem, et gratiam non tollit.

Dico quod gratia habitualis, seu justificans ex dono intinere nobis colari, et speciali Dei dilectione descendens, non vero pure favor Dei est intinere, ita contra Aureum et Calvinum statuit Trident. sess. 6. can. 5. his verbis: Si quis dixerit hominem justificari, vel sola imputatione justitiae Dei, vel sola remissione peccatorum excludere gratiam, et caritatem, quae in cordibus eorum per Spiritum sanctum fundatur, atque illi inhæreat: aut ergo gratiam, quae justificantem, esse tantum favorem Dei: Anathema sit;

Contra quo, etiam clamat Scriptura 1. Joan. 3. v. 9. Omnes, qui nati sunt ex Deo peccatum non faciunt, quoniam semen ipsius in eo manet, et non potest peccare quoniam ex Deo natus. ex quibus habemus, in Renati ex Deo per gratiam dari aliquid manens, seu perma- nens, veluti semen Dei, quod impedit ne mortaliter peccent, quia facit, quod vivimus nati ex Deo, et filij Dei, sed nullus ex alieno nascitur, nisi quatenus intinere participat naturam ejus, ex quo nati sumus, et cuius spiritum filius, ergo gratia, quae dicimus nati ex Deo, et filij Dei, est aliquid intinere in nobis manens.

Secundo id probat Apostolus ad Ephesios. li. v. 23, et 24 dicens, Renovamini autem spiritu mentis vestrae, et induite novum hominem, qui secundum Dei creatus est in iustitia, et sanctitate hoc accipimus, quod perdidit sumus homo? Hoc plane recipimus secundum quemque modum, non in mortalitatem corporis recipimus, quam non habuit homo, sed accipimus iustitiam ex qua per peccatum intinere, et non sibi imputatur; ergo si per gratiam renovati accipimus illam iustitiam, secundum quam fuit creatus, et a qua lapsus est homo, accipimus iustitiam nobis intinere.

Idem Apostolus ad Romanos. 5. illustrans comparationem inter iacturam, quae fecit homo per peccatum Adami, et lucrum eius gratiam Christi, dicit. v. 19. quod sicut per inobedientiam unius hominis peccata abundavit delictis, superabundavit gratia, eodem ergo modo constitutum multi. et v. 20: ubi autem inobedientiam, quo per Adami inobedientiam constitutum sunt peccatores, argui secundum Lutherum, et Calvinum homines constituti sunt peccatores non per essentiam Adami in iustitiam, aut ejus imputationem, sed per peccatum ab eo originaliter in omnes derivatum, ac unicuique propriam, et intinere, ergo ^{hominibus} constituti sunt iusti, non per solam Christi in iustitiam ejusque imputationem, sed per iustitiam intinere, et Deo per ejus merita in eos derivatam. Alioquin, si homines iusti manerent intinere peccatores, et adum dicerentur iusti per iustitiam Christi, eis esset intinere imputari; quomodo diceret Paulus ubi abundavit delictis superabundavit gratia?

Idem v. Aug. lib. de Spiritu, et li. Cap. 9. ad illa verba Pauli Rom. 5. v. 21

justitia Dei manifestata est (inquit) non dicitur justitia hominis, vel justitia propriae voluntatis, sed
justitia Dei, non qua Deus justus est, sed qua induit hominem cum justificat impij. Et post pauca
aliter ejusdem Pauli verbis verbi 22. justitia autem Dei per fide[m] dicitur. Subjungit: sicut autem in
fide dicitur, est non qua creditur. Nam: sic et illa justitia Dei, non qua justus est Deus. Inimicis
enim nostris est, sed ideo Dei; et dicitur, quod ejus nobis largitate donatum. Et ibidem cap. 22.
ait: Caritas quippe Dei dicta est, diffundi in cordibus nostris, non qua nos ipse diligit, sed qua nos
facit dilectiores suis: sicut justitia Dei, qua justus est, munere efficitur; et Domini salus, qua nos
salvos facit, et fides servat, qua nos fideles facit. Haec est justitia Dei, quae non solum docet per legis
praeccepta, verum etiam dat, per spiritus donum.

Haec, et alia Augustini testimonia ad hoc aperte pugnant contra haereticam opinionem, ut Calvinus ipse, hoc videns, lib. 3. institutionum cap. 11 ita efficitur: nec Augustini quidem sententiam, vel saltem loquendi ratio per omnia recipienda est; tamen enim hominem non omni justitiae laude excollet, ac totum Dei gratiam exarbitrat; gratiam tamen ad sanctificandum refert, qua in vita novitate per spiritum regeneramur, ita ut in verbis sua confessione se damnat. Sic enim Augustinus, tertio ipso, gratiam nobis inanimem aperit, Calvinus negat: quis ratione compos, ut sequatur Calvinum, relinquit Augustinum?

Probatum autem ratione Divi Thomae hac q. 110. art. 1. v. c. per gratiam justificantem fit homo objectus congrui Divinae dilectionis super naturalis, et in ordine ad finem super naturale. Ergo in homine debet poni aliquid intrinsecum, quo in tali ordine sit bonus, Deo gratus, et ad Deo amabilis; consequentia probatur; haec est enim differentia inter gratiam Dei, et gratiam hominis amoris Dei, et amoris hominis, quod gratia, et amor Dei facit bonum, id, quod amat, et diligendo facit bonum, gratia autem, et amor hominis supponit bonitatem in eo, quod amat, et diligendo facit bonum, vel in toto, vel in parte. Quomodo ergo Deus amando hominem in esse naturali, dat ei omnia dona naturalia, nimirum esse, proprietates, cetera, quae perfectiora, quibus in esse naturali intrinsece constituitur; ita amando hominem, si quae dantur gratia sua in ordine supernaturali, dat esse in tali ordine, ceteraque perfectiones, quibus in tali ordine apte constituitur; est (inquit hic S. Doctor) differentia tendenda circa gratiam Dei, et gratiam hominis. quia enim bonum creaturae provenit ex voluntate divina; ideo ex dilectione Dei, qua vult creaturae bonum proficere aliquid bonum in creatura, voluntas autem hominis movetur ex bono praesistente in rebus, et inde est, quod dilectio hominis non causa totaliter boni bonitatis; sed praesupponit, vel in parte, vel in toto; Inquam autem distinguitur in Deo dupliciter dilectionis, una generalis, qua diligit omnia, quae sunt secundum quod ^{creaturae} creaturae ~~creaturae~~ ^{rationale} ~~rationale~~ esse naturale; Aliam vero specialis secundum quod elevat creaturam rationalem supra conditionem naturalem, ad participationem divini boni, concludit: sic igitur per hoc quod dicitur homo gratiam Dei habere significatur quoddam ~~super naturale~~ quoddam ^{supernaturale} in homine ad Deo provenire.